

QUÈ I QUI PAGÀ BANCA CATALANA

Fer cua a can Pujol

Les ajudes de Banca Catalana en els àmbits cívic, social i polític no van quedar reflectides en la comptabilitat. Tanmateix, l'activitat i el suport de Pujol en àmbits del tot diversos van ser ben reals. Una història que ara EL TEMPS trau a la llum.

Assumpció Maresma

El 18 de març de 1959, **Florenci Pujol**, el seu fill **Jordi Pujol** i el seu gendre **Francesc Cabana**, amb l'ajut de **David Tennenbaum**, compren la Banca Dorca. Tres dies més tard, el

director de *La Vanguardia* —**Lluís Gallinsoga**— diu a la parròquia de Sant Ildefons de Barcelona: «Todos los catalanes son una mierda», indignat perquè la missa es fa en català. Amb molt poc temps, un fort moviment popular de protesta contra el director del diari s'escampa per tot Ca-

DOMÈNEC UMBERT

cara no 30 anys, conegut fins aleshores com un activista catalanista vinculat als moviments catòlics, en una mena d'heroi nacional, en un punt de referència obligat en la lluita antifranquista per la llibertat de Catalunya.

Jordi Pujol surt de la presó a finals del 62 i encara està prop d'un any més confinat a Girona. Mentre ell és a la presó l'escena canvia ràpidament. La Banca Dorca es converteix en Banca Catalana. El CC, grup catòlic al qual pertanyia Pujol, es desmembra. I una nova generació entra en joc. L'efervescència cultural i política ja no s'aturarà fins la mort del dictador.

La situació política fa que a Pujol no li permetin entrar tot seguit al consell d'administració de Banca Catalana. Això l'inquieta una mica. Elabora el discurs del «terreny central», que és d'on naixerà el «fer país», i que és concreta en la definició d'un espai comú de lluita on cal els esforços de tothom per impulsar la creació d'una infraestructura econòmica, social i cultural. A l'any 1964 exposa aquest concepte nou al Fòrum Verges. Pujol en aquell moment té molt de poder de convocatòria. És un banquer nouvingut, demòcrata, catalanista i antifranquista. Un personatge atractiu, per a uns i altres, fins i tot exòtic, i que té una aurèola d'heroi que li permetrà fer d'aglutinador.

Potser conscientment o potser per pura vitalitat i intuïció, es llança a una activitat desenfrenada de contactar amb tothom. Des de sindicalistes a la burgesia franquista tenen curiositat per conèixer-lo. Ell ho aprofita. A partir d'un moment que es pot situar cap a l'any 1964, Jordi Pujol es convertirà en el centre del que ara s'anomena dinamització. Hi ha la mítica i, també, la confusió. Pujol, activista cultural i polític, quedà barrejat, confús i diluït en el Pujol banquer i en la mateixa Banca Catalana.

Així ho descriuen **Francesc Baiges**, **Enric González** i **Jaume Reixach** en el llibre *Banca Catalana. Més que un banco, més que una crisi*: «Per a molts antifranquistes i catalanistes de l'època, Jordi Pujol era un home que s'havia de tenir en compte perquè mo-

via diners, perquè podia finançar moltes empreses... Quan algú, durant la dictadura, demanava diners a Pujol, no pensava d'on sortien els diners. Jordi Pujol tenia un banc i, per tant, es donava per fet que tenia uns mecanismes financers diferents. Podia suposar-se que Pujol dedicava els diners que guanyava personalment a fomentar activitats culturals, polítiques i sindicals en favor de la democràcia i les llibertats de Catalunya. Podia suposar-se, també, que Banca Catalana disposava de fons especials destinats a aquesta activitat, encara que això no va quedar mai reflectit a la comptabilitat».

Les suposicions eren moltes, però l'activitat de Pujol estava perfecta-

DOMÈNEC UMBERT

Activista cultural i polític, i banquer...

talunya. El set de febrer de l'any següent, el nom de Gallinsoga no surta la manxeta del diari. Al darrere de la campanya: **Josep Benet**, **Jordi Pujol**, **Xavier Polo**, **Albert Manent**.

El 19 de maig de l'any 1960, quan el general **Franco** i alguns ministres del seu govern visiten Barcelona, el públic imposa al Palau de la Música *El cant de la senyera*. Intolerable per al règim. Assenyalat com a responsable, Jordi Pujol és detingut tres dies més tard i posteriorment, junt amb **Francesc Pinzón**, condemnat a presó en un escandalós consell de guerra. El nom de Jordi Pujol comença a sonar. Surten les primeres pintades demanant la seva llibertat: «Pujol-Catalunya». Una bona campanya d'agitació i subversió converteixen aquell jove d'en-

ment definida en diferents camps d'actuació. Un, era evidentment Banca Catalana —no podem oblidar que va ser creada com a instrument financer amb una clara voluntat de dotar Catalunya d'una autonomia econòmica— però les accions que es fan des de la Catalana i els altres bancs del grup són subjectes a la mateixa llei i els centrals de la banca, i es concreten en un suport financer al món empresarial, a través de crèdits i avals, com a instruments capitalitzadors. Sense oblidar mai que la supervivència de la banca està en el negoci. Per tant, les actuacions que es fan en el camp de la cultura i la política són mínimes.

Però, tot i així, sorgeixen l'Enciclopèdia Catalana i els Serveis d'Estudis, que esdevindran eines bàsiques per a la normalització del país. **Max Cahner** a inicis del 60 amb capital bàsicament provinent del seu pare crea Edicions 62. A poc a poc, la iniciativa s'eixampla, es considera necessari crear una distribuïdora i naix IFAC. Dins del marc d'Edicions 62 s'inicia l'Enciclopèdia Catalana, a partir d'un crèdit de 6 milions facilitat per Banca Catalana. L'empresa creix, la realització de l'Enciclopèdia desborda.

L'Enciclopèdia per als anys de la seua gestació es converteix, vist amb perspectiva històrica, en un paradigma del *décalage* entre les grans idees i la realitat, que produeix grans tensions, sobretot en un context on participa un nucli molt ampli de col·laboradors —entre ells, gent tan diversa com **Alfons Quintà** o **Raimon Obiols**—. A finals del 60, la tensió esclata. El deute amb el banc de Pujol cada vegada es més gran.

A l'any 1969, a través de l'advocat **Salvador Casanova, Pujol i Cabana** deixen d'intervenir. És la primera crisi; en vindran d'altres amb grans aldarulls, manifestacions que tenen com a marc la flamant seu de Banca Catalana. Al 1971, el grup de finances despatxa cent setanta treballadors; al 1972, Enciclopèdia Catalana té un deute amb el banc de 100 milions de pessetes i només n'han eixit al carrer tres volums. Finalment al 74, Pujol diu a Cabana, després de fer una llarga reflexió, «tornem-ho a provar». Definitivament Banca Catalana n'assumeix la finançació, però marca els

Cultura i política

El pujolisme ha estat estudiat en la seua vessant ideològica per **Jaume Lores**. De Banca Catalana i la seua crisi s'han escrit milers de pàgines, però encara queda per reconstruir els 15 anys, del 1960 al 1975, on **Jordi Pujol**, fos a nivell personal, tos com a element aglutinador o com a banquer, va intervenir en la creació i la potenciació d'una infraestructura política i cultural del nostre país que lluitava contra el franquisme.

Ell no estava sol i tampoc no era l'única referència. Hi havia, per exemple, **Josep Benet**, lligant noves generacions amb un passat que s'intentava amagar. Hi havia molta altra gent que usà el seu temps i els seus diners per a la mateixa finalitat. Alçar el país al qual es negava la seua existència.

El fet que **Jordi Pujol** haja arribat a ser president de la Generalitat i la inculpció que se n'ha fet en l'afer Banca Catalana, el situa en el punt de mira molt més del que estan uns altres personatges.

EL TEMPS, amb aquest reportatge, s'ha limitat a descriure la trajectòria personal de **Jordi Pujol**, les seues implicacions econòmiques en el camp de la cultura i la política. És tracta d'un primer apunt, difícil de fer i que reclama segurament un estudi molt més en profunditat d'aquesta època, sens dubte apassionant.

seus plans de treball que facen viable l'obra. Es crea una fundació i **Max Cahner** es separa de la gestió i queda com a responsable de l'àrea de Països Catalans. Al cap dels anys, l'Enciclopèdia ha resultat rendible i el deute s'ha pagat.

IFAC va desaparèixer i Edicions 62, després d'un sanejament va seguir, el seu camí al marge de l'Enciclopèdia de les mans de **Castellet, Romà Cuyas, Oriol Bohigas**, entre altres.

Banca Catalana creà el seu Servei d'Estudis que està considerat en la seua època de màxim rendiment com la continuació de l'Institut d'Investigacions Econòmiques dels anys 30. En aquest servei col·laboren: **Ernest Lluch, Narcís Serra, Josep-Maria Bricall, Joan Hortalà, Ros Hombradella, Eugeni Giralt, Lluís Armet, Miquel Rubirola, Pere Lleonas, Artur Saurí, Ricard Pérez Casado, Manuel Pérez Montiel**, entre molts d'altres. Fruit d'aquest treball són llibres com *Preus del sol a Catalunya*, d'**Ernest Lluch** i **Joan Gaspar**, *La via menorquina del creixement*, d'**Emili Farré-ESCOFET**, **Ramon Marimon** i **Josep-Maria Suris**, o *L'economia del Baix Maestrà*, de **Ricard Pérez Casado** i **Manuel Pérez Montiel**.

No cal especificar, perquè ja s'ha dit moltes vegades, que la majoria d'aquesta gent forma part de la classe política dirigent actual. Hi ha tot: ministres del PSC-PSOE, consellers de Convergència, rectors d'Universitat, alcaldes del PSPV-PSOE...

Aquest servei es pot considerar com un doble instrument. Per un costat, es

Les aventures d'ASTÉRIX

6 volums de 23 x 29 cms.
1.152 pàgines a tot color

Desitge rebre'n més informació i la forma de pagament.

Nom _____

Adreça _____

Població _____

Tel. _____

E

ÈNCIA

OBRA GRÀFICA
ORIGINAL

VICIANA

galeria d'art

viciana, 5 - 46003 valència - tel. 331 32 60

Interarte. Estand núm. I-136

feia una tasca d'investigació i, de l'altre, aquesta informació era utilitzada directament pel banc. Un exemple d'això seria l'estudi sobre l'economia del Baix Maestrat, que va encarregar **Ernest Lluch** a **Pérez Montiel**, quan Banca Catalana pensava obrir una sucursal a Peníscola.

En el terreny estrictament polític, Banca Catalana va fer els préstecs i els avals necessaris per ajudar a pagar les fiances de molts represaliats per la dictadura. Aquí, com en tantes altres activitats, va ser clau un dels principals col·laboradors de Jordi Pujol, l'advocat **Salvador Casanovas i Martí** —que, amb **Josep Benet**, es van convertir en els dos puntals dels detinguts—. De tota manera, aquesta gestió es preferia fer a través d'altres bancs, per tal de no comprometre's ex-

València— varen ser avançades pel banc, vam anar a obrir a mitja nit per traure'n els diners que calia».

També en el cas de la política financera del grup bancari de Pujol hi va haver ajustos econòmics a empreses de tipus culturals i de caràcter democràtic, que no sempre van eixir bé. Aquest va ser el cas de Vanosa (Valenciana de Noticias, S.A.), amb ho-

vies definides. L'una, la directament personal, tant com a iniciativa com de finançació, i l'altra, on ell només era el punt d'encontre entre el capital i les actuacions.

Jordi Pujol, aprofitant la seva aurèola i els seus contactes convenç diferent gent perquè aportés diners per les seves activitats. És així com canalitza diners de moltes persones. Ningú no

Publicacions nascudes a recer de Banca Catalana.

mes com **V. Rodríguez Martínez**, **Joaquim Maldonado**, **Manuel Agramunt**, **Manuel Sánchez Ayuso**... que en l'últim descompte de lletres que tenia pendent en el BIC de València va quedar important, sense determinar.

Trobar-se a la sala d'espera

Tothom anava a demanar a Can Pujol. Es pot dir que hi feien cua. En la mateixa sala d'espera podien trobar-se **Antoni Canyelles**, **Joan Reventós**, **Josep Benet**, **Antoni Gutiérrez**, **Marta Mata** i algun sindicalista que feia història, però que ara no té càrrec. L'any 1965, Jordi Pujol es torna a reincorporar al consell d'administració de Banca Catalana i a partir d'aquest moment la cua també es fa, si convé, en el mateix banc. Preferentment, però, aquesta mena d'activitat es feia a partir de les cinc de la tarda en el despatx que l'actual president de la Generalitat tenia en el Servei d'Estudis de B.C., a la Gran Via, sobre la llibreria ONA.

Si, com hem dit, la cultura i la política no es feia des de Banca Catalana, ¿com ho vehiculava Jordi Pujol i quins recursos feia servir? Hi ha dues

en dona noms. La resposta és sempre la mateixa: «Era gent molt diversa, que no volia fer-ho públic». El màxim que hem pogut arribar a esbrinar és que hi havia: «gent tan diversa com, per exemple, en **Santacreu**». **Santacreu** s'ha destacat per ser durant un llarg període l'home de **Fraga** a Barcelona. Tothom afirma que la gent no acostumava a demanar perquè es feien servir els diners. En els inicis, Jordi Pujol feia servir tres dossiers base, amb els quals anava a fer les visites. Aquests dossiers de recaptació tenien tres títols: *Escola de mestres Rosa Sensat*, *Una política d'immigració, mitjançant de Sud*, *EISA*, *Estudis i Investigacions*, S. A.

A part d'això, també es va crear diferents societats que en feien de cobertura legal. Una d'elles, Fiduciària Barcino, societat anònima, on no figurava Jordi Pujol, i que tenia com a titulars **Ricard Forasté**, **Damià Casanova** i **Josep Lluís Vilaseca**— actual director general de l'Esport de la Generalitat i íntim col·laborador de Pujol en totes les seves activitats. Aquesta societat tenia com a finalitat buscar diners per portar a terme la política de *Terreny Central*.

Una altra empresa que es crea és

Josep M. Bricall, Joaquim Ferrer, Joaquim Maldonado

Cepeinsa, que teòricament estava dedicada a fer estudis de mercat i que, a la pràctica, feia dossiers de premsa estrangera. Aquesta empresa tenia com a figures públiques **Ferran Ariño, Damià Casanova i Francesc Vila-Abadal**. Hi treballava **Rafael Pradas** —ex-regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i actualment alt càrrec de la Corporació Metropolitana de Barcelona. Aquests dossiers de premsa eren una altra manera de justificar l'entrada de diners de diferents empreses. Una altra font de finançament eren les quotes que es cobraven a través del «Servei del Llibre».

Les formes de finançament eren tan variades que és impossible arribar a saber si aquí s'acabava tot. També s'ha de tenir en compte que eren activitats realitzades en plena clandestinitat, i que per tant la discreció era total, i molt sovint cada persona només sabia la seva part d'informació necessària per fer l'acció. Hi ha qui explica que hi havia una empresa que dins els seus estatuts tenia establert donar el 10 per cent de beneficis al grup Pujol.

Un altre exemple que explica els mecanismes de funcionament de l'època és de quina manera rebia els diners el Secretariat d'Ajuda Escolar, que gestionaven **Xavier Vela i Jordi Claret**. Els diners, els rebien de Càritas, en concepte d'ajuda a escoles d'una manera genèrica; aquests diners després eren canalitzats cap a escoles catalanes que fessin pedagogia activa. Els destinataris de les ajudes es decidien en reunions en les quals hi havia gent com ara **Marta Mata i Jordi Pujol**. I si és difícil saber com es reunien els diners, també ho és saber quines actuacions es feien.

Per exemple, quan van sorgir conflictes a l'empresa **Blancol** i es va iniciar una vaga, els treballadors van demanar ajuda personalment a **Jordi Pujol** i tot indica que ell es va mostrar interessat davant la possibilitat de potenciar un sindicalisme català. Això no exclou que al mateix temps l'empresa en crisi demanés a Banca Catalana crèdits. També, fonts ben informades asseguren que **Jordi Pujol** va canalitzar l'ajuda als vagues de **Harry Walker**. Les ajudes eren tan variades com la que explica **Albert Manent** en el llibre *El molt de l'ombra*. **Pujol** va donar 10.000 ptes. a **Josep Almeda** perquè fes una ràdio clandestina.

Ara, a part d'aquestes actuacions disperses, hi havia una mínima infraestructura humana que permetia la planificació de les accions del «terreny central». La més clara és el CIRP (Centre d'Investigacions, Recerca i Promoció). Les persones que en formaven part eren **Jordi Pujol, Ferran Ariño, Jaume Casajoana, Salvador Casanova, Joaquim Ferrer** —actual conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya—, **Damià Casanova, Xavier Polo, Fèlix Martí, Lluís M. Suñer, Joan Garcia Grau, Xavier Vela, Jordi Porta, Francesc Vila-Abadal, Josep M. Bricall i Marta Mata**. No era un grup tancat i, per tant, a part d'aquests promotors més directes, hi passava la gent més diversa. El CIRP participa activament en la creació de **Rosa Sensat** i posteriorment en les seves **Escoles d'estiu**. En els orígens de la institució pedagògica trobem **Jordi Pujol, Jaume Casajoana, Fuster Rabés**, que, conjuntament amb els fundadors de **Ton i Guida**

—**Ricard Forastés i M. Antònia Canals**— van veure la necessitat de crear una «escola de mestres». Hi havia tres candidates per portar-ne la direcció: **Maria Rubies, Marta Mata i M. Antònia Canals**. **Marta Mata** va ser-ne la directora des dels inicis i encara ho és ara. Fonts consultades per aquest setmanari han afirmat que aquesta institució pedagògica rebia un milió de pessetes l'any, en la seva època consituent. Aquest mecenatge a **Rosa Sensat** per part del CIRP va ser substituït per **Òmnium Cultural** al cap d'uns anys. El grup de **Pujol** se n'aparta l'any 71.

El gerent del CIRP fou **Joan Garcia Grau**, persona vinculada als moviments revolucionaris de Sud-amèrica, és la persona alliberada de l'organisme. **Garcia-Grau** arribà de Montevideo a Barcelona portant una carta de l'aleshores president del **Casal Català** a l'Argentina, recomanant-lo a **Jordi Pujol**. Ell també va ser el gerent d'**EISA**, que, com hem indicat abans, era un dels termes que feia servir **Pujol** per recaptar fons. **Estudis i Investigacions, S.A.**, naix a l'any 1965 i està destinada a fer seminaris i en un principi acull els professors expulsats de la Universitat. El primer director n'és **Josep Benet**, però dura poc. Sorgeixen diferències ideològiques. Fan classes a **EISA Solé Tura, Isidre Molas...**

Lavinia va ser una editorial que actuava dins la línia del CIRP, finançada totalment per **Jordi Pujol**. Dos llibres editats per aquesta editorial han estat eines bàsiques per a posteriors estudis sobre la història de la nostra nació. Aquests són *Dels moviments*

Jordi Solé-Tura, Ricard Pérez Casado, Ernest Lluch...

socials a Catalunya, País Valencià i les Illes de **Josep Termes**, **Emili Giralt**, **Albert Balcells**, **Alfons Cucó**, editat a l'any 72, i *Cronologia dels moviments socials a Catalunya, País Valencià i les Illes (1800-1939)*, també d'**Emili Giralt**, **Josep Termes** i **Albert Balcells**. És dona la circumstància que la col·lecció valenciana Garbí, creada per **Valerià Miralles**, **Alfons Cucó** i l'actual director general del Patrimoni Artístic de la Generalitat Valenciana, **Tomàs Llorens**, que va editar entre altres llibres *Història del cooperativisme al País Valencià*, d'**Empar Álvarez**, té la mateixa adreça editora de Lavinia, Gran Via, aleshores Avenida José Antonio, 550, de Barcelona.

També es crea el Centre d'Estudis Matemàtics, que dirigeix **Eduard Bonet**. **Joan Garcia Grau** feia les coses més insòlites, des d'anar-se'n a Suècia, a veure les possibilitats que hi havia d'aconseguir el Premi Nobel a **Josep Carner** fins anar a Torrent de l'Horta a portar diners, acompanyat de **Vicent Ventura**, a l'Escola Tramuntana, dirigida per **Adela Costa**, **Enric Alcorisa**, aleshores militants del PSAN, que era la primera i única escola catalana del País Valencià.

També es van fer diferents enquestes que servien, primer, per connectar amb gent i conèixer la realitat per possibles actuacions. Concretament, se'n van fer dues, l'una sobre l'ús de la llengua en les misses, que feren **Xavier Polo** i **Rafael de Carreras Nadal**, i l'altra sobre l'ús del català arreu, que serví com a base del llibre de **Badia i Margarit**, *La llengua dels barcelonins*. Des de la plataforma «De Sud», que coordinava **Joaquim Ferrer**, es feren diverses actuacions en el

terreny de la immigració. També s'impulsa la campanya «Català a l'Escola» a l'any 1968, que es porta des d'Òmnium Cultural, amb una actuació molt directa de **Josep Benet**.

Des de CIRP també s'impulsa el CEP, Centre d'Estudis de Planificació, que estava ubicat en les mateixes dependències que el Servei d'Estudis de Banca Catalana. Es feien treballs d'investigació. Hi col·laboraven **Josep M. Bricall**, **Josep M. Cullell**, **Josep Grifoll**, **Miquel Botella**, **Josep Morist**, entre d'altres. **Josep M. Bricall** féu en aquesta època el treball *Aproximació a les economies de l'Est d'Europa*. Els treballs que editava el CEP es realitzaven amb el ciclostil del Servei d'Estudis de Banca Catalana.

Dins el CEP hi hagué tensions fortes entre **Josep M. Cullell**, actual conseller d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, i **Josep M. Bricall**, ex-conseller de Governació del govern Tarradellas i actual rector de la Universitat de Barcelona, i acabà dividint-se. El CEP s'instal·la, posteriorment, en un pis que feia cantonada entre el carrer Gran i la Travessera de Barcelona. El grup de Pujol li passava 10.000 ptes. per les despeses. Quan **Cullell** i **Bricall** s'enfrontaren, el Centre es dividí en dos.

Altres actuacions foren donar suport humà a tot el procés de creació de la idea «El Barça, més que un club».

Els ajuts que canalitzava Jordi Pujol són difícils de quantificar en tota l'extensió. Aquest setmanari, però, ha pogut comprovar l'existència de documents que detallen les ajudes econòmiques que es feien en l'època del CIRP.

Jordi Pujol, actual president de la Generalitat de Catalunya, va intervenir directament en la creació d'Edicions Catalanes a París, iniciativa de **Josep Benet**, creada l'any 1967. Tal com explica **Albert Manent** en el llibre abans citat: «Josep Benet predicava als anys seixanta que ens mancava un Ruedo Ibérico en català. Des de 1967, amb la col·laboració decisiva i econòmica de Pujol (després de la molt substancial de **Vilaseca** i **Marcet**) posà mans a la feina en el projecte d'Edicions Catalanes de París, on jo feia de secretari a l'exterior i treballaven **Romà Planas** i el valencià **Angeli Castanyer**». El 1969 sortí el primer volum i la sèrie són 26 títols.

Fonts ben informades han assegurat a aquest setmanari que Pujol va donar ajut econòmic a **Josep Tarradellas** quan aquest estava a l'exili, a través de **Manuel Ortínez**. Aquest fet ha estat sempre negat per Tarradellas.

Les incursions de Jordi Pujol en el món de la premsa varen ser diverses i com a iniciativa personal. Va intervenir a *Oriflama* fins que la va traspasar a **Antoni Canyellas**. Més tard comprà a **Verges** la revista *Destino* per 50 milions i, també fou present a *El Correo Catalán*. La participació a *Destino* i a *El Correo Catalán* són les que han donat a l'actual president de la Generalitat la fama de persona poc hàbil en el terreny dels mitjans de comunicació. Cap d'aquestes dues iniciatives no va sortir ben parada.

Al 1966 quan s'inicia la campanya «Volem bisbes catalans», amb **Benet** i **Manent** al front, s'edita el llibre *Le Vatican i la Catalogne*, escrit pel mateix **Benet** i imprès amb l'ajuda de Pu-

NOVETATS EN LLIBRES

ALACANT A PART

Josevicente Mateo.
La Unitat, 107.
Pròleg. de Joan Fuster.

L'intent més lúcid que s'ha fet per aproximar-se a la realitat summament complexa de l'extrem meridional de la nostra comunitat nacional.

EDITORIAL TRES I QUATRE

SOTA EL SIGNE DE SAGITARI

Jaume Fuster. La Negra, 1

Nova York, Nàpoles, Barcelona, sota el signe de Sagitari, de la mà de Jaume Fuster. La trobareu a «La Negra», la nova col·lecció de la Magrana.

EDICIONS DE LA MAGRANA

EL TEATRE AL PAIS VALENCIÀ
DURANT LA GUERRA CIVIL
(1936-1939), 2 vols.

Ricard Blasco.
Biblioteca de Cultura Catalana,
62-63.

CURIAL EDICIONS
CATALANES, S. A.

LLENGUA COU

- Antoni Ferrando
- Miquel Nicolàs
- Manuel Perez Saldanya
- Vicent Salvador

GREGAL LLIBRES

INVENTARI DE L'ULTIM DIA

Núria Pompeia.
El Balanci, 188. 192 pàgs.

Una ciutat malmesa, una torre expropiada, una dona atrapada, en un inventari lúcid i irònic de tota una vida.

EDICIONS 62

JOCS POPULARS

Josep Bataller Calderon.

Els nostres jocs recollits exhaustivament.

EDICIONS DEL BULLENT

LLENGUATGE I COMUNICACIÓ

Enciclopèdia Barcanova de la Ciència. Col.: L'Univers de la Ciència.

Aquest llibre tracta de les diverses formes de comunicació, els diversos llenguatges i llengües, i els diversos mitjans amb què ens comuniquem, des dels sentits fins als satèl·lits artificials.

BARCANOVA

POESIA COMPLETA

Joan Maragall
Col·lecció Obres Completes, núm. 1

Per fi una edició assequible i acurada (feta per Enric Bou) de tota la poesia de Maragall, ordenada cronològicament.

EDITORIAL EMPÚRIES

DICCIONARI JURÍDIC CATALÀ

Un volum de 14x21, 480 pàgines.

De venda a llibreries.
«Els diccionaris de l'Enciclopèdia».

ENCICLOPÈDIA CATALANA

PETIT VADEMÈCUM D'ALQUÍMIA QUÍMICA

Pere Solà i Mir
Hores d'Estudi, 4

L'origen dels mots, els aparells i les tècniques emprats actualment en els laboratoris d'arreu del món.

ALTA FULLA

jol. El cost fou 300.000 ptes. Al final del 60, **Garcia-Grau** abandona el CIRP i tota vinculació amb Pujol. **Sellarés**, que hi entra cap a l'anys 69, fa de secretari fins que desapareix aquest grup a l'anys 72. Aleshores es creen el GASC (Grups d'Acció al Servei de Catalunya), dels quals també és secretari **Miquel Sellarés**. Encara que en el nom d'aquesta organització figura la paraula «Acció», més aviat es tracta d'una iniciativa que pretén crear grups de reflexió política. El període que va de l'any 70 al 75 es pot considerar una nova etapa. És quan Jordi Pujol passa del lema de fer «País» al de fer «Política». És la fase embrionària de Convergència Democràtica.

Durant aquesta època, **Sellarés** reemplaça **Garcia Grau** en les activitats més variades, però ja amb la visió de crear una formació política. Per això, no es difícil veure'l implicat en mil i una accions d'agitació nacionalista. I així, sorgeix la revista *Cròniques-70*, amb **Joaquim Ferrer, Raimon Martínez Fraile, Joan Creixells i Miquel Sellarés**. L'any 71 es crea Equip Catalunya-71, que dirigeixen **Joan Creixells i Miquel Sellarés**, els quals compten més endavant amb la col·laboració de **Maria Vila**. Aquest equip fa el Servei d'Informació Català, del qual arriben a sortir 39 butlletins sota el títol *AVUI*. L'Equip Catalunya-70 compta amb una infraestructura de local i maquinària pròpia. Dos pisos —a la Gran Via i a Méndez Núñez— on es feien les feines de producció i distribució i un tercer totalment confidencial, prop de la plaça de Tetuan. Més tard, es treballà també en un pis del barri de Gràcia, al carrer d'Escorial. Aquesta infraestructura era utilitzada a bastament per diferents grups per fer activitats clandestines. Les fonts econòmiques per mantenir-la venien canalitzades a través de Jordi Pujol.

Si be és cert que en aquest moment s'està gestant Convergència com a partit polític, també és cert que a partir d'aquestes plataformes es financen altres formacions polítiques com el PSAN, fins que aquest decideix tallar vincles, en produir-se l'escissió de **Joan Armet**, i declarar-se comunista. El contacte econòmic es feia en aquest cas a través d'**Enric Pedrosa**. Unió Democràtica també és un dels altres partits que rep ajut econòmic. A finals de 1974, però, es crea Convergència Democràtica. Jordi Pujol diu públicament a ESADE que s'ha de fer política i, poc temps després, es desvincula de Banca Catalana. □

LLIBRERIA
TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 11. Tel. 352 91 10. 46002-València